

PALLIATIEVE
HULPVERLENING
PHA ANTWERPEN

De werking van Palliatieve Hulpverlening Antwerpen

Johan Wens

P H A

Het verhaal van Gilbert ...

2006 – longneo, niet-kleincellig T2N1M0
lobectomie
radiotherapie

2011 – meta thv lever en wervel D7
chemotherapie

2012 – uitbreiding van meta's in wervels en hersenen
1 x radiotherapie
stop chemotherapie

16 november 2012... Gilbert gaat terug naar huis
... op een vrijdag namiddag...

P H A

Het verhaal van Gilbert ...

Echtgenote – Mariette
72 jaar
hysterectomie op 54 jaar
hypertensie, T2DM
verder geen bijzonderheden

Marleen en Luc
gehuwd, samen 5 kinderen
proberen vaak langs te komen

P H A

Het verhaal van Gilbert ...

Klein huisje
woonkamer
keuken - badkamer
2 slaapkamers
kelder

klachten...

- moe, kortademig, hoesten met fluimen,
- geen eetlust, "alles smaakt hetzelfde"
- pijn, vooral thv. wervelkolom (zitten, liggen, bewegen)
- komt moeilijk in slaap, onrustige nachten

P H A

Het verhaal van Gilbert ...

Maandagmorgen...
Huisarts Dokter Jan

- interesse voor geriatrie en palliatieve zorg
- komt 1 x per 2 weken

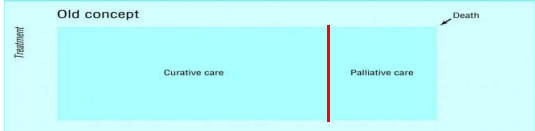

Thuisverpleegkundigen...

- hulp bij wassen
- decubituspreventie

P H A

Een palliatief thustraject...

Old concept

Treatment

Curative care

Palliative care

Death

Murray, S. A et al. BMJ 2005;330:1007-1011

Een palliatief thuistraject...

Murray, S. A et al. BMJ 2005;330:1007-1011

Een palliatief thuistraject...

Zorgtraject Palliatieve Zorg (ZPPZ)

- Implementatie project in samenwerking met PHA
- herkennen van een palliatieve patiënt (SQ)
- evalueren van zorgnoden (bio-psycho-socio-spirit.)
- vroegtijdige zorgplanning (wilsbeschikking)
- inschatten van resterende levensduur (PPS)
- stimuleren van samenwerking (thuiszorg-equipe)

Een palliatief thuistraject...

Rol PHA: integratie

- ondersteunen van de beschikbare thuiszorg
- aanbieden van expertise
- pluraliteit – zuil overschrijdend
  - evalueren van zorgnoden (bio-psycho-socio-spirit.)
    - symptoomcontrole
    - comfort van de patiënt
  - vroegtijdige zorgplanning
    - administratief

Het verhaal van Gilbert ...

27 november 2012
Huisarts

Figure 5. Trajectories of eventually fatal illnesses. Source: Lynn and Adamson 2003.

Het verhaal van Gilbert ...

Het verhaal van Gilbert ...

Ook de laatste reis wil je samen bespreken

<http://www.delatstereis.be>

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

Gezondheidszorg voor het geval ik mijn wil niet meer zelf kan uiten

Ik, die onderteken in volle bewustzijn, en zonder druk van anderen, omschrijf hierbij mijn wil, voor het geval ik mijn wil niet meer zelf kan uiten (*schrap wat niet van toepassing is en plaats een handtekeningparaaf bij de rubrieken die wel van toepassing zijn*):

Mijn wil betreft de volgende omstandigheden:

1. enkel indien ik onomkeerbaar mijn wil niet meer kan uiten en binnen afzienbare tijd zal sterven
2. enkel indien ik onomkeerbaar mijn wil niet meer kan uiten omdat ik onomkeerbaar buiten bewustzijn ben
3. enkel indien ik onomkeerbaar mijn wil niet meer kan uiten
4. Indien ik mijn wil niet meer kan uiten, **om welke reden ook**

Mijn wil betreft de volgende tussenkomsten:

- ik wil niet worden gereïmeerd
- ik wil niet naar het ziekenhuis worden gevoerd
- ik wil niet op een intensieve zorgen afdeling van een ziekenhuis worden opgenomen
- ik wil niet aan beademingsapparatuur worden gekoppeld

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

Zat. 9 maart 2013

- koorts, toegenomen dyspnoe, slijmen, hoesten, ...

Huisarts met wachtdienst

- antipyretica
- antibiotica

En nu?

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

Maandagmorgen...
Huisarts Dokter Jan
- www.pallialine.be

pallialine.be
richtlijnen palliatieve zorg
een initiatief van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen e.v.a.

Hier vind je ons:
Bakelensstraat 36, 3400 Vlierzele
Tel: 02 250 30 40
Fax: 02 250 30 41

DE FEDERATIE PALLIATIEVE ZORG VLAANDEREN HEET U WELKOM OP PALLIALINE.BE

Deze website is gebaseerd op de Nederlandse website www.pallialine.nl van het Integraal Centrum Nederland (ICN) en tot stand gekomen om zorgverleners in de palliatieve zorg te ondersteunen in hun werk door het aanbieden van richtlijnen. Deze richtlijnen behandelen de verschillende aspecten van de palliatieve zorgverlening. Hiervoor wordt de huidige wetenschappelijke kennis zoals bekend in de literatuur gekoppeld aan de lokale praktijkervaring van zorgverleners in Vlaanderen uit verschillende disciplines. Voor meer uitleg, zie www.pallialine.be.

De laatste nieuwe richtlijns:

- Delirium (oktober 2012)

Deze richtlijnen bestaan reeds:

- **Stippenlijst**
- **Wetgeving**
- **Wetgeving**
- **Algemeen**
- **Algemeen**
- **Palliatieve sedatie**
- **Vermoedelijk bij sanker in de palliatieve fase**

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

Zat. 9 maart 2013

- koorts, toegenomen dyspnoe, slijmen, hoesten, ...

Huisarts met wachtdienst

- antipyretica
- antibiotica

En nu?

geruststelling over stikken, houding, verneveling, stoelgang, kinesithherapie, verpleging, corticoïden, mucolytica, start morfine, ...

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

Woe 20 maart 2013

- dyspnoe ++, slijmen, hoesten, ...
- slapeloosheid – machteloosheid
- toegenomen pijn, angst
- anorexie

Het wordt zwaar...

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

aanvraag palliatief forfait huisarts komt dagelijks
 palliatieve equipe geen remgeld meer
 medicatiepomp verpleegkundige 2x/d
 opdrijven M+ kinesist dagelijks
 poetsdienst pastor
 bejaardenhulp
 vrijwilligers nachthulp

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

Zon 24 maart 2013
 - opnieuw koorts
 - dyspnoe +++
 - erg onrustig
 - ... en zowat maximale therapie...

palliatieve sedatie?
 equipe arts
 R/ Midazolam

De palliatieve koffer...

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

Di 26 maart 2013
 - slaapt vredig in
 - in aanwezigheid van familie

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

Vrijdag 12 april 2013...
 - rouwbezoek
 - Mariette heeft veel verdriet, maar ervaart ook veel steun...
 - Het verlies van "bompa" is zwaar voor de jongste kleinkinderen...

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

Rouw

Talented Kinderen & Palliatieve Zorg Informatie Edele Aprilie 2013 Vragen Kinderboek

NIET TE JONG VOOR VERLIES
 kinderen en jongeren betrekken bij palliatieve zorg

<http://www.palliatieve-zorg-en-kinderen.be/>

PHA **Het verhaal van Gilbert ...**

Gratis informatieavond
 "Het zijn nog maar kinderen..."
 Kinderen en jongeren betrekken bij palliatieve zorg

Gratis informatieavond
 "Het zijn nog maar kinderen..."
 Kinderen en jongeren betrekken bij palliatieve zorg

Dinsdag 7 november 2013
 19.30 - 21.30 uur

Locatie: St. Gertraud Kerk, Heverlee, België
 Streeklucht: Streeklucht vzw
 Sponsoren: Streeklucht vzw, Palliatieve Zorg Antwerpen vzw
 Medici: Dr. Gertjan van den Broek, Dr. Gertjan van den Broek, Dr. Gertjan van den Broek

Palliatieve Hulpverlening Antwerpen

medicatiepomp
 ondersteuning comfortzorg
 equipe palliatieve koffer vorming
 pluralisme holistische zorg
 netwerking samenwerking
 opleiding aanbevelingen wilsbeschikking
 vroegtijdige zorgplanning rouwzorg
 medicatiepomp PST
 kinderen en palliatieve zorg
 vrijwilligers wetenschappelijk onderzoek

PALLIATIEVE HULPVERLENING ANTWERPEN

Start PHA Palliatieve Zorg Zorg plannen Vrijwilligers Kinderen Nieuwet Agenda Documenten Wijzevrij Links Professionele hulpverleners

PALLIATIEVE HULPVERLENING ANTWERPEN (PHA) vzw

Wilt u meer op de website van Palliatieve Hulpverlening Antwerpen (PHA) vzw? PHA wil de levenskwaliteit van palliatieve patiënten en hun omgeving optimaliseren. PHA is een erkend netwerk / samenwerkingsverband palliatieve zorg.

PHA

- wil sensibiliseren voor en informeren over palliatieve zorg;
- initieert en stimuleert overleg en samenwerking;
- organiseert vorming en opleiding.

PHA heeft een erkende Multidisciplinaire Begeleidingsteams (MBE) palliatieve zorg. Het MBE:

- werkt emancipatorisch (maximale ondersteuning van de vertrouwde hulpverleners van de patiënt);
- garandeert een toegankelijke en laagdrempelige dienstverlening voor palliatieve patiënten en hun naasten.

PHA heeft ook een vrijwilligerswerking ter ondersteuning van de palliatieve patiënt thuis. Vrijwilligers kunnen een belangrijke meerwaarde betekenen, zowel voor de patiënten als voor hun naasten. [Lees meer](#)

PALLIATIEVE ZORG

Palliatieve zorg bestaat voor PHA: het geheel van zorgverlening aan patiënten waarvan de levensbedreigende ziekte niet langer op curatieve therapieën reageert.

Voor de begeleiding van deze patiënten is een multidisciplinaire aanpak noodzakelijk. Door deze multidisciplinaire benadering, met aandacht voor zowel de fysieke symptomen, de existentiële vragen en de psychische en sociale noden, wordt een totaalzorg mogelijk.

Palliatieve zorg wil de levenskwaliteit van de patiënten optimaliseren. Hierbij wordt aandacht besteed aan de autonome wil van de patiënt en zeker ook aan zijn/haar naasten ("De heden patiënt"). [Lees meer](#)

AGENDA

Voor alle data van onze congressen, info-avonden en werkgroepen: [zie agenda](#)

12/09/2013: THEEMA DIDDAG
 "Grenzen in de thuiszorg... en grenzen van de hulpverlener"

23 - 27/09/2013: 5-DAGSE BASISOPLEIDING
 palliatieve zorg voor verzorgenden en zorgkundigen

10/10/2013: Fysiotherapie, stemmen en Mies
 Opleiding voor verzorgenden en zorgkundigen
 "Passende betrokkenheid in palliatieve situaties?"

19/10/2013: Verpleeg- & ondersteuningsmoment
 voor kinesitherapeuten en ergotherapeuten

VACATURE

[Verpleegkundige 25%](#)

INFO - PHA

PALLIATIEVE HULPVERLENING ANTWERPEN

Bedankt!